

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології

Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Тези доповідей

II Міжнародної науково-методичної конференції

19 березня 2021 р.

Харків – 2021

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

Ю.Д. Бойчук – ректор, доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України (Україна)
С.В. Бережна – проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності доктор історичних наук, професор(Україна)
Д-р Кемаль Учунджу, професор, Чорноморський технічний університет (Туреччина)
Н.В. Руда – завідувач кафедри східних мов, кандидат філологічних наук, доцент (Україна)
Л.М. Ямпольська – доцент кафедри всесвітньої історії, кандидат історичних наук, доцент (Україна)
І.А. Скразловська – доцент кафедри східних мов (Україна)
Д-р Алібекіроглу Сертан - викладач кафедри турецької мови і літератури у Газіантепському університеті (Туреччина), запрошений викладач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей II Міжнародної науково-методичної конференції, 19 березня 2021 р. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. – 206 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського-національного
педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 3 від 07.04.2021

До збірника увійшли тези доповідей II Всеукраїнської науково-методичної конференції «Сходознавство. Актуальність та перспективи», присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики навчання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Тарасова Л.В. Лексические средства описания природы в поэзии Гу Чэна.....	68
Узун Мурат. Литература как форма выражения идейно-эстетических взглядов Гаяза Исхаки.....	71

ПЕДАГОГІКА ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СХІДНИХ ДИСЦИПЛІН

Alibekiroğlu Sertan. Negative Effects of the COVID-19 Pandemic on Teaching Turkishi as a Foreign Language	74
Андрущенко Д.Ю. Використання скоромовок для формування фонетичних навичок на заняттях з турецької мови.....	78
Хоссейн Баят. Проблеми викладання перської розмовної мови іноземним студентам.....	81
Бондаровська Л.О. Освіта – центральна ідея вчення Конфуція.....	83
Ільченко А.Р. Розвиток фонетичної усвідомленості на першому році вивчення китайської мови як другої іноземної	85
Компанієць О.В. Доцільність ізраїльського досвіду підготовки педагогічних працівників для системи неформальної освіти у системі освіти України.....	87
Лі Сінъцзе. Естетично-спрямовані дисципліни: можливості та проблеми викладання он-лайн	88
Лю Чжицян. Стратегії викладання естетично спрямованих дисциплін за допомогою діджитал-інструментів: досвід університетів КНР.....	90
Науменко С.С. Спеціалізовані навчальні заклади для обдарованих дітей КНР.....	92
Семеніст І.В., Махачашвілі Р.К. Параметри оцінки якості цифрового навчання на програмах зі східних та європейських мов в умовах КОВІД-19.....	93
Скразловська І.А., Прокопчук К.С. Жанрові особливості турецьких мані та способи їх використання на заняттях з турецької мови	96
Цзи Фенлай. Зміна концепцій естетичного розвитку учнів під впливом суспільних змін.....	98
Щербакова О.В. Вплив традицій на завдання дошкільної освіти в Китаї і за кордоном.....	99
Ян Чжуан. Педагогічні традиції національної хореографії Китаю.....	101

КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО КРАЇН СХОДУ

Баштынская М.Р., Кукленко Н.Е. Восточная философия, воплощенная в гравюре.....	102
Вигівська Р.Р. Культура та традиції Об'єднаних Арабських Еміратів.....	104
Даниленко М.В. Дракон у китайській міфології.....	105
Жукова К.Є. Китайська каліграфія як засіб самовираження.....	107
Корнєв А.Ю. Європейські впливи на китайське образотворче мистецтво початку ХХ століття.....	109
Кошеленко Е.В. Идейно-философское начало эстетического восприятия японцев.....	111
Мишеньова К.Ю. 孔子的思想与不同时代儒家思想的差异.....	113
Попова М.Д. Художньо-естетичне осмислення краси в Китаї.....	114
Ріпчанська К.Р. Порівняльний образ дракона у китайській та слов'янській культурах.....	115
陈春侠. 中国人的生日. Святкування дня народження в Китаї.....	117
Чупир Ю.В. Вплив конфуціанства на формування китайського менталітету.....	118

ІСТОРІЯ СХОДУ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Білик В.А. Історик-орієнталіст, мовознавець та письменник А. Кримський: пошанування на Волині.....	120
Гоков О.О. Отдел Генерального штаба при штабе Кавказского	

In short, thanks to advances in technology, it is possible to teach almost any lesson to a wider community through remote education, and distance is not a problem. The Covid-19 process has proved this quite clearly. However, it may not be possible to achieve success in every distance course. Distance teaching such disciplines as history, geography, political science, mathematics, chemistry, biology, economics, etc. which do not need non-verbal language items, can be quite successful; however, it can be difficult to achieve success in language teaching, whether it is a mother tongue or a foreign language. Because non-verbal language items that complement, explain and strengthen verbal language cannot be delivered through distance education. For this reason, the language learned, whether it is a mother tongue or a foreign language, remains at a level where it is not supported by non-verbal language elements such as gestures and facial expressions, which can be seen among the negative effects of the Covid-19 pandemic process on teaching Turkish as a foreign language.

Abbreviations

vb.: ve benzeri

vd.: ve diğer / diğerleri

BİBLİOGRAPHY

1. AKALIN, Ş. Haluk, "Türk İşaret Dili", https://shakalin.info/?page_id=871 (date of access: 01.02.2021).
2. BALTAŞ, Z. ve A. (1992), *Bedenin Dili*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
3. COOPER, K. (1987) *Sözsüz İletişim* (çev. T. Yalkı) İstanbul: İlgı Yayıncılık
4. CÜCELOĞLU, D. (1979), *İnsan İnsana*, İstanbul: Altın Kitaplar Yay.
5. DÖKMEN, Ü. (2005), *İletişim Çatışmaları ve Empati*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
6. EKER, S. (2011), *Çağdaş Türk Dili*, Ankara: Grafiker Yayınları.
7. KOCASAVAŞ, Y. (2007), "*Etkili İletişimin Sözsüz Adımı Olan Beden Dili ve Türkçe Eğitimindeki Rolü*", Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:7, Cilt I, s. 47-55.
8. ZILLIOĞLU, M. (2014) *İletişim Nedir?*, İzmir: Cem yayınevi.

ВИКОРИСТАННЯ СКОРОМОВОК ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНИХ НАВИЧОК НА ЗАНЯТТЯХ З ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ

Андрущенко Дар'я Юріївна, студентка 3 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

науковий керівник: доц. Скразловська І.А.

У процесі навчання турецької мови як іноземної особлива увага приділяється постановці та корекції вимови, адже «опанування навичками правильної вимови є необхідною умовою розвитку навичок та умінь у всіх видах мовленнєвої діяльності» [3, с. 67].

Загальновідомо, що учні сприймають звукову структуру іноземної мови, спираючись на артикуляційну та акустичну систему рідної для них мови. Попри те, що типологічно турецька й українська мови відносяться до різних мовних сімей, звукова система турецької мови не є дуже складною для учнів-українців, але, безперечно має свої артикуляційні та просодичні особливості. До того ж, фонетичні характеристики звука можуть дещо змінюватися під впливом процесів асиміляції та в залежності від його положення в слові (наприклад вимова звуків [t] і [p] з легким придином на початку слова чи оглушення [ɾ] наприкінці слова та набуття їм щільного призвучу). Як зазначають Є.І. Ларіонова та Л.В. Софронова, при вивченні фонетики турецької мови найбільшу складність для учня становлять навіть не нові звуки, відсутні в українській мові (що позначаються, наприклад, буквами ö, ü, ğ, ç), а чітке проголошення всіх голосних слова без редукції, а також вироблення досвіду постановки слабого наголосу [2, с. 39].

Особливістю словесного наголосу в турецькій мові є його музично-силовий характер, а співвідношення музичного та силового моменту в наголосі залежить головним чином від характеру речення, що, в свою чергу, пояснюється безпосереднім зв'язком турецького словесного наголосу з наголосом фразовим [1, с. 51]. «У багатоскладових словах наголос двополюсний. Часто відбувається ситуативний зсув сильного наголосу. У ряді випадків наголос має смислорозрізнявальну функцію» [5].

Всі ці особливості турецької фонетичної системи мають бути пояснені й відпрацьовані за допомогою фонетичних вправ ще на початковому етапі навчання, а потім розвинуті на подальших етапах. Одним із засобів роботи з фонетичним матеріалом є скоромовки. Отже, метою нашого дослідження є визначити способи використання скоромовок на заняттях з турецької мови для формування певних фонетичних навичок.

Скоромовка – це коротка фраза з штучно ускладненою артикуляцією, що містить складні для вимови поєднання звуків. До того ж, скоромовки є унікальними добутками народної творчості.

Методика роботи із скоромовками в процесі навчання іноземної мови

Методика роботи зі скоромовками досить проста: слід починати з більш легких скоромовок і поступово збільшувати темп. Важливо зазначити, що краще починати з повільного темпу та детально проговорювати кожний звук, адже не завжди швидкість має позитивний результат. Збільшувати темп варто тільки тоді, коли повільна вимова скоромовки абсолютно правильна з погляду звуків, наголосу та інтонації.

В залежності від рівня володіння мовою викладач підбирає коротші та простіші з погляду лексики й граматики чи довгі та складні скоромовки – багатий мовний матеріал турецької мови це дозволяє. Наведемо декілька прикладів:

- 1) *Dal sarkar kartal kalkar; kartal kalkar dal sarkar.*
- 2) *Be birader buraya bak, başı bereli burma bıyıklı bastı bacak bayan berberiyle bizim Bedri bey birlikte bir pirinci birinci buluşta birbirine dizip Bursa pazarına indi.*
- 3) *Titiz, temiz, tendürüst dadım; tadını tattığı tere demetini dide dide dağıttı da hiddetinden hem dut dalında takılı duran dırıltı düdüğünü öttürdü, hem de didine didine dedim dedi, dedim dedi dedi durdu.*

В турецькій мові є також скоромовки у формі веселих віршів, за допомогою яких можна привнести в заняття елемент розваги:

Bir iki tombul tekir

Camdan bakar

Başına takar

Hop hop, altın top

Як правило, скоромовки вводять на початку заняття у вигляді фонетичної розминки для того, щоб активізувати мовний апарат учнів та мобілізувати їхню увагу.

За рахунок наявності ритма скоромовки легко запам'ятовуються й приносять естетичне задоволення учням. Складнощі у вимові скоромовок можна використати, щоб додати в завдання елемент гри чи змагання.

У якості мовного матеріалу скоромовки підходять як для самостійної роботи, так і для роботи на занятті.

Тренування звуків турецької мови

Чітка та правильна вимова допомагають у формуванні комунікативних навичок, які є базою для спілкування в соціумі. Скоромовки допомагають тренувати вимову складних звуків та позбавитись дефектів мовлення. У турецькій мові є мала, але вагома кількість звуків, аналогів яких немає в українській. До того ж, вимова деяких приголосних звуків (наприклад, [k], [g]), їх м'якість чи твердість залежить від сусідніх голосних. Наведемо декілька прикладів скоромовок на «проблемні» звуки турецької мови:

1. Звук [dʒ] – африкат, відсутній в українській мові:

Cumbada cuma ve cumartesi cura ile curcuna çaldılar.

2. Звук [ʃ] – вимовляється м'якіше за український [ш]:

İşlek işlemeci, işlemeli işleri işlikte işleyerek işletmeciye işyerinde izletti.

1. Звук [ʒ] – вимовляється м'якіше за український [ж], трапляється у запозичених словах:

Jimnastikçi Japon jeolôg, jübiledeki jüriye jürnâl satıp, jiletini jurnaliyle jüriye verdi.

2. Звук [h] – вимовляється м'яко і з придином:

Habeş hemşire, hırkalı hizmetçi hoppa hödüğe hurmaları hürmetle sundu.

3. Звук [t] – вимовляється з придином на початку слова:

Tokatlı tombalacı tombala torbasını toplarken tombalak torununu tokacı torbasına koydu.

4. Голосні звуки [ü] та [ö] вимовляються м'якше за українські [y] та [o]:

Öküz ölür gönü kalır, yiğit ölür ünü kalır.

Тренування словесного й фразового наголосу та інтонації

За допомогою скоромовок можна відпрацьовувати також такі просодичні елементи, як наголос та інтонацію. Для цього найбільш прийнятними є скоромовки із зрозумілим учням змістом чи скоромовки-вірші:

Az gittim uz gittim. / Dere tepe düz gittim. / Çayır çimen geçerek, / Lale sümbül biçerek, / Soğuk sular içerek, / Altı ayla bir güzde, / Bir arpa boyu yol gittim.

Поряд із тренуванням фонетичних навичок турецькі скоромовки можна використовувати й для закріплення певного граматичного матеріалу, бо багато з них містять низку однотипних граматичних форм: *Okmeydanı'ndan Oğuzeli'ne otostop yap; Oltu'da volta at, olta al; Orhangazi'de Orhanlı Orhan'a otostopçuluk öğret, sonra da Osmancıklı Osman'a otoydu, fotoydu lotoydu, say dök.*

Скоромовки є також багатим джерелом лінгвокультурної інформації. Використовуючи їх на заняттях, викладач знайомить учнів із усною народною творчістю турецького народу, а також забезпечує поповнення словникового запасу учнів.

Отже, можна зробити висновок, що використання скоромовок на заняттях з турецької мови допомагає учням поліпшити пам'ять, покращити дикцію, позбутися іноземного акценту та збільшити темп мовлення, результатом чого є отримання задоволення від процесу навчання та збільшення мотивації до вивчення турецької мови. Турецькі скоромовки являють собою багатий матеріал для тренування фонетичних навичок та знайомства з культурою Туреччини.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кононов А.Н. Грамматика современного турецкого литературного языка. – М.–Л., 1956. – 570 с.
2. Ларионова Е.И., Софронова Л.В. Пороги сложности и способы их преодоления при обучении турецкому языку русскоговорящих студентов // Humanum errare Est. Материалы межвузовской конференции. – М., 2012. – с.39 – 43.
3. Моргунова Н. С. Особливості використання інтерактивного лінгвометодичного тренажера у вивченні початкового фонетичного курсу української мови як іноземної // Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». – Харків, 2016. – Вип. 54. – с. 67-75.
4. Покровська І.Л. Турецька мова: для студентів ОС «Бакалавр». Навчальний посібник. – К.: Видавництво Ліра-К, 2019. – 304 с.
5. Турецька мова // Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Турецька_мова